

Polonca MAJCENOVIČ

***Poročilo o mednarodnem kongresu Nasilje in dialog –
izkušnje dialoga o nasilju: kulture, institucije, spol in
generacije, 24. in 25. november 2017 v Milanu***

***Report on the International congress violence and dialogue
24th and 25th of November 2017 in Milano***

Kongres je organiziralo italijansko Združenje sistemskega raziskovanja in terapije. Namen kongresa je bil poglobiti temo o nasilju in dialogu na različnih ravneh in razsežnostih. Predstaviti je želel prednosti in izzive sistemskega pristopa pri skrbi za udeležene osebe, ki nasilje ali povzročajo ali so ga deležni.

V prvem sklopu prispevkov so sodelovali Donata Bianchi iz Firenc (IT), Christian Defays iz Aubela (BE) in Thierry Dornaud iz Toulusa (FR). Donata Bianchi je predstavila poglobitve socialno-kulturne pristope in poglobitna miselna področja, ki so povezana z nasiljem v Italiji. Udeležence je seznanila s podatki o pojavljanju nasilja, vrstami nasilja, fazami nasilja ter na kakšen način se soočamo z nasiljem na individualni in družbeni ravni. Posledice nasilja v otroštvu se pogosto v odraslosti izražajo kot vedenjske ali psihične motnje. Delovna področja so različna. Nekatera se osredotočajo na delo z žrtvijo nasilja, druga s sodstvom, tretja s travmo kot posledico nasilja. Izziv je sodelovanje med različnimi področji, ki vpliva na kratkoročne in dolgoročne posledice nasilja. Christian Defays je spregovoril o nevarnostih in priložnostih, ki jih prinaša soočenje institucij in družinskih kompetenc. Vse več smernic poudarja sodelovanje strokovnjakov in družine v smeri krepitve starševskih veščin in kompetenc družine. Danes se družine počutijo »prestrašene«, kadar pridejo v strokovno obravnavo. Če sta bili še do nedavnega pomoč in emancipacija temeljni paradigmi socialnih intervencij, se zdaj zdi, da sta jih nadomestili zaščita in nadzor. Ta sprememba prinaša globoke spremembe v odnosu med strokovnjaki in uporabniki. Vse pogostejše strokovnjaki posegajo v življenje družine, ne da bi družino vprašali ali to želi. Pomoč morajo sprejeti. Poudaril je, da umik otroka iz nasilnega okolja ni dovolj. Strokovnjaki bi morali delati na starševskih veščinah. Stroka bi morala poiskati nove in ustreznejše koncepte, da bi se lahko uporabniki sami odločali o spremembah. Kot primer je navedel vprašanje, ali si klient sploh želi spremembe v svojem življenju. Klientu pomagajo terapevtovi besedni, a kdaj tudi nebesedni posegi: »Verjamem ti, da imaš problem in želim si, da ga preoblikuješ. Želim si, da bi si ti želel spremembo.« Thierry Dornaud je izhajal iz dejstva, da je nasilje zmeraj obstajalo in

obstaja v afektivnih položajih človeškega življenja. V Franciji se je koncept zlorabe pojavil konec osemdesetih let. Spodbudil je idejo o zaščiti in dialogu med udeleženi. Pojem obravnava nam pomaga soočiti se s poljem možnosti ne da bi komurkoli odvzeli odgovornost ali ga česar koli obdolžili. Vključitev v ustanovo lahko za vključenega pomeni še večje nasilje, kot mu je bil izpostavljen. Prepoznavanje nasilja oz. prepoznavanje storilca in žrtve je zahtevno še zlasti v paru, kjer sta dva enakovredna. Družinski terapevt ne more mimo dejstva, da so nekatere družine toksične, in da ni dobro, da člani družine ostajajo v položaju, v kakršnem so. Strokovnjaki ugotavljajo, kakšno je tveganje za nasilje. Predavatelj se je dotaknil problema zaščite strokovnih delavcev, ki delajo z zlorabljenimi otroki. Podobno kot družine tudi institucije in strokovni delavci niso popolni.

Drugi sklop prispevkov je obravnaval institucionalni kontekst. Renzo Marinello (IT) je na primeru šestletnika Carla prikazal njegovo pot v institucijo in vrnitev domov. Prikazal je, kako sistemi institucij skrbijo za Carla vsak iz svojega stališča. Srečujejo se klinični sistem, družinska terapija, ki se pojavi zadnja, in družinski sistem, ki prehodi pot od nezaupanja do dialoga in sklepnega prevzemanja odgovornosti za Carlovo vrnitev. Giulia De Nicola (IT) se je spraševala, ali se lahko s premislekom izognemo hospitalizaciji in psihiatrični obravnavi. Želela je opozoriti pred prehitro hospitalizacijo in na pomembnosti obravnave pred in po hospitalizaciji. Hospitalizacija naj bi omejila družbi nevarne osebe, vendar pogosto ni prave refleksije o sami hospitalizaciji.

Tretji sklop prispevkov je bil namenjen treningu strokovnjakov. Valeria Pomini (GR) je prikazala sistemski pristop pri soočanju z nasilnim vedenjem v družinskih sistemih. V klinični praksi so pogosti primeri, ko družina prosi za pomoč zaradi nasilnega vedenja enega ali več članov družine. Člani družine o nasilju spregovorijo s težavo. Terapevtov položaj v pričo težav z nasiljem mora biti jasen in odgovoren. Izogniti se mora dvoumnostim glede nasilja, kar je v konkretnih primerih zelo zahtevno. Zelo dobro mora biti pojasnjeno, kaj nasilje je in kako ga reševati. Kulturna toleranca do nasilja se kaže v stališčih kot so: razlog je discipliniranje, agresivnost nad otroki in med otroki je sprejemljiva, nasilje je izraz stresa, gre za izgubo nadzora, povezano je s psihičnimi motnjami in jemanjem substanc. Terapevt klientu predstavi krog nasilja, sooči ga z njegovo/njeno odgovornostjo za nasilna dejanja, razloži razlike v moči ter usposobi v prepoznavanju telesne in psihične škode zaradi nasilja. Tudi terapevt, še zlasti, če nima dobre formacije, lahko nasilje spregleda, ga zminimalizira, prehitro obsodi ipd. Francesco Bruni (IT) je spregovoril o trpljenju, ki ga povzroča nasilje v družini. Nujna je zaščita žrtev in delo na travmi, medtem ko je treba vzporedno spodbujati preoblikovanje odnosov v družini in zdravljenje povzročenih čustvenih vezi. Kadar je v ozadju nasilja izguba kontrole, gre terapevt s klientom iskat razloge za izgubo kontrole. potrebno je iti v »srce« travme. Za mlade psihoterapevte so to zahtevne naloge. Delo z nasiljem je izredno zahtevno tudi za terapevte z osebno zgodovino nasilja. Jimmy Ciliberto (IT) je osvetlil problem nasilja nad strokovnjaki, ki jih je v takšnih primerih poimenoval kot *nevidne*. V obravnavi nasilja sodeluje vrsta strokovnjakov, ki je na več ravneh izpostavljena nasilju in njegovim posledicam. Strokovnjaki, ki obravnavajo nasilje, nenehno poslušajo grozljive pripovedi med tem, ko se pričakuje njihovo empatijo, gotovost in moč. Neformalni stiki med strokovnjakom in uporabnikom so pogosto prostor, kjer se lahko izrazijo bes, jeza, žalost in druga čustva. Takšne situacije so kompleksne in strokovnjaki bi morali imeti prostor, kjer bi jih nekdo slišal.

Prvi dan sta s svojima prispevkoma sklenila Juha Holma (FI) in Felipe Gutiérrez Gutiérrez (MX). Predstavila sta praktična primera dialoga z nasiljem. Pred 20. leti so v mestu Jyväskylä na Finskem ustvarili multidisciplinarni Jyväskylä model, ki deluje preventivno in kurativno. Pomoč nudijo storilcem nasilja in žrtvam. Storilce nasilja po predhodni individualni obravnavi vključijo v skupinsko terapijo. Model so podprli z različnimi raziskavami. Avtor prispevka Juha Holm je še posebej poudaril pomen dela s parom, v katerem se pojavlja nasilje. Raziskave potrjujejo, da je partnerska terapija pri intimnem partnerskem nasilju vsaj tako učinkovita kot individualna. V devetdesetih avtor ni imel izkušnje, da bi med študijem kadarkoli spregovorili o problemu nasilja. Poudaril je, da nasilje ubije ljubezen in dialog ter da so viri nasilja odnosni. Opozoril je na problem neprevzemanja odgovornosti za nasilje, ki ovira proces okrevanja. Felipe Gutiérrez Gutiérrez izhaja iz latinske kulture. Mehičani so v zadnjih tridesetih letih živeli v strahu pred množičnimi pobijanji, ugrabitvami, izginotji, fizičnim in psihičnim nasiljem, spolnimi zlorabami itn. Vse to je globoko prizadelo družbo, družine, pare in posameznike. Konkreten odgovor na ta krik nudi družinska terapija z metodo Čustveni dialogi (ang. Emotional Dialogues), s pomočjo katere klienti raziskujejo in rešujejo zatrta čustva v okviru ozdravljajočih pogovorov. Spodbujajo prekinitev molka, ki ovira izražanje strahu in žalosti zaradi zlorab. Terapevt s svojimi vprašanji pomaga klientu sestavljati novo zgodbo. S čustvenim zavedanjem posameznikov se regulirajo čustva v družini. Poudaril je, da terapevti morda delamo preveč na patologijah in premalo na odnosih. V pogovoru s predavateljema se je pokazala kulturna pogojenost terapevtskih pristopov »severa« in »juga«.

Drugi dan kongresa se je začel s sklopom prispevkov o moških, ženskah in otrocih v nasilnih družinskih odnosih. Giacomo Grifoni (IT) je predstavil lik nasilnega moškega in načine njihovega vključevanja v spreminjanje nasilnih vedenjskih vzorcev. Na podlagi projekta Center za poslušanje moških, ki zlorablajo (it. Centro di Ascolto Uomini) je prikazal nove pristope dela z moškimi, ki zlorablajo. V centru vzporedno delajo na zaščiti žrtev. Zlorabljanje je predstavil kot kulturni model, ki ga krepi patriarhalna družba. Hkrati je hitra rešitev za reševanje čustvenih konfliktov. Mitia Rendiniello in Maria Cristina Frassanito (IT) sta predstavili Center za terapijo adolescentov (it. Centro di Terapia dell'Adolescenza) in delo z žrtvami nasilja. Za terapevte je pomembno, da žrtev premaga občutke krivde, sram ter ponovno pridobi nadzor nad svojim življenjem. Francesco Vadilonga in Gloriana Rangone (IT) sta imela prispevek z naslovom Posvojitev otrok iz nasilnih okolij. Poti družinske terapije. V ospredju so bile posvojitve otrok iz drugih, revnih držav, v katerih morajo otroci razviti načine preživetja v nasilju, kar pusti posledice. Otroci preizkušajo posvojitelje, ali so v resnici zanesljivi z različnimi poskusi kot so beg od doma, fizični napad, zamrznitev, ki so del nekdanjih okoliščin, a so v novih okoliščinah nefunkcionalni.

V sklopu Mladi in nasilje je Nicola Ionnaccone (IT) osvetlil fenomen kibernetkega nadlegovanja (ang. cyberbullying) in sovražnega govora v socialnih omrežjih. Te oblike nasilja so lahko nove priložnosti za razvoj novih oblik dialoga. Na podlagi raziskav o povezanosti sovražnega govora in nadlegovanja ter kibernetkega nadlegovanja je prikazal programe osveščanja. Letizia Marazzi (IT) je v prispevku Pripovedovanje o preživetem nasilju kot terapevtska priložnost za ponovno pripoved o življenju prikazala občutljivost pogovarjanja z otroki o nasilju, ki so ga preživeli. Psihoterapevt išče načine najbolj učinkovitega zagotavljanja varnega okolja in ustrezne besedne in nebesedne

komunikacije z otrokom. Upoštevati mora nevarnost tveganja ponovne travmatizacije otroka zaradi neprimernih pristopov v smeri iskanja novega razumevanja svojega življenja, ki vključuje spomin na nasilno dejanje ali dejanja.

Kongres so sklenili prispevki o medgeneracijskem nasilju. Pietro Barbetta (IT) je predstavil tri tipe nasilnih adolescentov: pretepače, hitre in krute uničevalce ter tretje brez meja ali sočutja. Starši teh otrok se na robu obupa zatečejo v milanski Center za družinsko terapijo. Nasilni adolescenti odklanjajo terapijo. Kako jih pripraviti do tega, da se vključijo v proces? Avtor je našteval metode vse od pisanja pisem do sodelovanja z drugimi institucijami. Poskušal je odgovoriti kako in če sploh lahko adolescente rešimo iz ječe nasilja. Martine Nisse (FR) je predstavila Buttes-Chaumont Center v Parizu, kjer obravnavajo žrtve zlorab, otroke, ki so priča nasilnim dejanjem, s sistemsko-analitičnim pristopom. Zadnji prispevek z naslovom Nasilje otrok do staršev: patologija ljubezni je predstavil Roberto Pereira (ES). Nasilje otrok do staršev je bilo prepoznano kot problem v zahodni družbi šele v 21. stoletju. Otroci, mladoletni ali odrasli, in starši ali druge starejše osebe, prihajajo na terapije, da bi vzpostavili odnose, v katerih nasilje ne bo potrebno.

Rdeča nit kongresa je bilo medinstitucionalno sodelovanje, ki je v primeru nasilnega vedenja nujno, s poudarkom na pomenu poglobljene terapijske obravnave in občutljivosti le-te.
